

A Szentegyházi Hagyományőrző Huszáregyesület nevében szeretettel köszöntöm minden kedves honfitársamat az aradi vértanúkra emlékező ünnepségünkön, mely egyben a XIII. Őszi Hadjárat kezdetét is jelenti. Megkülönböztetett tisztelettel üdvözlöm körünkben Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa képviselőjében Tóth László főkonzul urat, valamint testvértelépüléseink küldöttségeit.

Úgy gondolom, hogy a tisztelt jelenlévők közül sokan játszottak el már a gondolattal egy-egy történelmi tárgyú könyv, film vagy jó történelem tanár hatására, hogy milyen lehetett egy bizonyos korban élni. Képzeletben sokan álltunk Árpád atyánkkal a vereckei hágón, éljeneztünk Hunyadi Mátyás királlyá választásakor, voltunk Bethlen Gábor kortársai Erdély aranykorában vagy hallgattuk kipirult arccal a Nemzeti Színház lépcsőjén szavaló Petőfit. A merészebbje biztosan a csatamezőkre is odaképzelte magát, sőt a megfelelő történelmi ismeretek birtokában különböző stratégiákat dolgozott ki, melyek kedvező irányba fordíthatták volna a történelem kerekét.

Azt, hogy milyen lehet egy-egy tragikus kimenetelű esemény főszereplőjének lenni csak valamiféle kívülálló időutazóként tudjuk elképzelni. Hiszen még gondolatban is alig vagyunk képesek kiállni a mohácsi vagy a nagymajtényi síkra. Ott állni fegyvertelenül Világosnál, vagy a magyar Golgotán, az aradi vesztőhelyen.

Ma éppen rájuk, az aradi vértanúkra és általuk minden, a szabadságharcban elesett hősre emlékezünk. S miközben kegyelettel fejet hajtunk, talán arra gondolunk, hogy mennyire rendkívüli emberek voltak, hogy mi, egyszerű hétköznapi halandók soha nem lennénk képesek hasonló áldozatra. Biztosak lehetünk benne, hogy karrierjük csúcsaként ők sem a vérpadot képzelték el. De igaz és hazaszerető emberek voltak. Felismerték, hogy a rendkívüli idők rendkívüli tetteket követelnek és minden tudásukkal, tehetségükkel, életükkel a haza szolgálatába álltak.

Az ifjúság hazafias nevelését tűzték ki célul a Szentegyházi Hagyományőrző Huszáregyesület tagjai is, hogy egy-egy történelmi

momentumot megelevenítve, mintegy időutazásra invitálva minket, részeltessenek a 48-as szabadságharc emberpróbáló, emberformáló eseményeiben. E nemes cél elérésében segítenek Önök is, kedves hagyományörző vendégeink azáltal, hogy elfogadva meghívásunkat közösen veszünk részt a XIII. Őszi Hadjáraton.

Ki volt Görgei Artúr?

A kerek évforduló apropóján ma Görgei Artúr honvédtábornokra, hadügyminiszterre, az 1848-49-es szabadságharc fővezérére emlékezünk, aki 200 éve, 1818-ban Toporcon született az egykori Szepes vármegye egyik legrégebb nemesi családjának sarjaként. Tanár szeretett volna lenni, apja mégis a katonatiszti pályára kényszerítette. A szolgálatot apja halála után otthagyta, s régi vágyának engedve Prágába ment vegyészhallgatónak, ahol komoly tudományos munkát végzett.

A forradalom kitörése után a független felelős kormánynak ajánlotta fel szolgálatait, s júniusban századosi rangban belépett az alakuló honvédseregbe.

Neve a pákozdi csata előestéjén lett országosan ismert, amikor a Jellasics megbízásából az osztrákokhoz igyekvő Zichy Ödön grófot rögtönítélő bíróság elé állította, és hazaárulóként felakasztatta.

A fiatal tisztre Kossuth is felfigyelt, tábornokká léptette elő, és az osztrák határon táborozó magyar sereg előőrsét bízta rá. Amikor a kormány 1848 decemberének utolsó napjaiban a védhetetlen Pest-Budáról Debrecenbe költözött, Görgei - hogy magára vonja az osztrák erőket - alig 16 ezer emberével Vác felé hátrált. Nyomában az osztrák fősereggel, az északi bányavárosok felé indult, hogy üldözőit elvonja a Tiszától, ahol már folyt az új honvédsereg kialakítása. Március 31-től ideiglenes fővezérként Görgei irányította a tavaszi hadjáratot. A honvédsereg áprilisban győzelemről győzelemre haladva felszabadította a Duna-Tisza közét és a Felvidéket, a

komáromi csata után az Észak-Dunántúlt. Görgei nem Bécs ellen indult, hanem Budát vette ostrom alá, majd foglalta el három hét után.

Az orosz intervenció után, a július 2-i komáromi csatában Görgei visszaverte Haynau tábornagy kétszeres túlerőben lévő seregeit. Ekkor hajtotta végre legbravúrosabb hadműveletét, Komáromtól Aradig visszavonulva egy hónapon át saját erői négyszeresét kötötte le, megakadályozva az orosz és osztrák főerők egyesülését, - de a szabadságharc bukását csak elodázní tudta.

A főereg temesvári veresége után, augusztus 11-én Kossuth diktátorrá nevezte ki, és teljhatalommal ruházta fel. Görgei a reménytelen helyzetben más lehetőséget nem látva, tisztáraival egyetértésben, két nappal később Világosnál letette a fegyvert az oroszok előtt. *"A háború nem vala cél, csak eszköz a haza megmentésére..., én leteszem a fegyvert, hogy békés polgártársaimat, kiket ezentúl megvédeni gyöngé vagyok, mentsem meg legalább a háború iszonyaitól"* - írta.

Kossuth e cselekedetéért árulónak bélyegezte és a "nemzet Júdasának" nevezte, a vádat életének hátralévő 67 évében méltóságteljes nyugalommal viselte. A cár személyes közbenjárására elkerülte az aradi vértanúk sorsát, de száműzésre ítélték. 1867-ben, a kiegyezés után térhetett csak haza, de az erkölcsi bojkott miatt nem kapott állást. Egy ideig a Lánchídnál volt alkalmazva, ezután Visegrádon élt visszavonultan. Életének kilencvenkilencedik évében, Buda visszavételének 67. évfordulóján érte a halál, 1916. május 21-én. Sírja a Kerepesi temetőben található, nem messze Kossuth Lajos mauzóleumától. Móricz Zsigmond szavaival élve *"Tisztelet adassék a nagy katonának, akinek nem adatott meg, hogy örömét érezhesse hősiességének."*